

Spis treści

Noty o autorach	11
Przedmowa. Własnym głosem (<i>Józef Koziński</i>)	15
CZĘŚĆ I. POZNANIE I EMOCJE	19
1. Inteligencja jest procesem (<i>Edward Nęka</i>)	21
1.1. Wprowadzenie	22
1.2. Paradoksy inteligencji	22
1.3. Zasoby poznawcze	26
1.4. Strategie mobilizacji zasobów	32
1.5. Podsumowanie	35
Literatura	37
2. Trójczynnikiowy model intuicji twórczej – niejawna samokontrola, uwaga ekstensywna i przewartościowanie znaczeń (<i>Alina Kolańczyk</i>)	40
2.1. Wprowadzenie	40
2.1.1. Czym jest intuicja twórcza?	41
2.1.2. Zadania „wglądowe” i twórczość	43
2.2. Warunki poprzedzające intuicję twórczą	45
2.2.1. Wiedza i zainteresowanie	45
2.2.2. Nastawienie na spełnienie	47
2.3. Umysł gotowy do wglądu	49
2.3.1. Metamotywacja parateliczna	49
2.3.2. Uwaga ekstensywna	51
2.3.2.1. Zakres i głębokość przetwarzania – rola uwagi wykonawczej i orientacyjnej	51
2.3.2.2. Holistyczność ujmowania sytuacji i reprezentacje obrazowe ..	53
2.3.3. Znaczenie inkubacji w intuicji twórczej	55
2.3.4. Wyjątkowe determinanty uwagi ekstensywnej i wglądów twórczych	57

2.4. Przewartościowanie i wgląd	58
2.5. Trójczynnikowa koncepcja intuicji twórczej na tle innych wyjaśnień ..	60
Literatura	62
3. Kody reprezentacji, aleksytymia i kontrola emocjonalna (<i>Tomasz Maruszewski</i>)	66
3.1. Kody reprezentacji emocji jako próba wyjaśnienia aleksytymii	66
3.2. Komunikacja między kodami reprezentacji emocji	70
3.3. Pamięć operacyjna i wzbudzanie emocji	74
3.4. Proces regulacji emocji i jego konsekwencje	78
3.5. Błędnie afektywne a regulacja emocji	82
3.6. Podsumowanie	84
Literatura	84
4. Emocje moralne w podejmowaniu decyzji ekonomicznych (<i>Tadeusz Tyszką</i>)	88
4.1. Wprowadzenie	88
4.2. Z czego wywodzą się oceny moralne: „z rozumu” czy „z uczuć”?	90
4.3. Konsekwencjonalizm czy deontologizm?	93
4.4. Jak podejmowane są decyzje zawierające aspekty moralne?	98
4.5. Zniekształcanie ocen przy decyzjach zawierających aspekty moralne ..	104
4.6. Podsumowanie	107
Literatura	108
5. Umysł rozbity i integrowany – w poszukiwaniu holonu (<i>Czesław S. Nosal</i>)	110
5.1. Wprowadzenie	110
5.2. Ogólna architektura umysłu – od metafory komputerowej do teorii modułów	113
5.2.1. Problemy z komputalnością	113
5.2.2. Niejednorodność pamięci roboczej	117
5.2.3. Moduły umysłu i zasady działania procesora centralnego	119
5.3. Powstawanie pól mentalnych, zasada organizacji spektralnej	123
5.4. Podsumowanie	127
Literatura	129
CZĘŚĆ II. OSOBOWOŚĆ JEDNOSTKI	131
6. Regulacyjna Teoria Osobowości Janusza Reykowskiego a poznawcza psychologia osobowości (<i>Miroslaw Kofta</i>)	133
6.1. Wprowadzenie	133
6.2. Założenia Regulacyjnej Teorii Osobowości – próba rekonstrukcji	136

6.3. W jaki sposób Regulacyjna Teoria Osobowości wyjaśnia zachowanie prospołeczne?	138
6.4. Ogólna charakterystyka poznawczej psychologii osobowości lat dziewięćdziesiątych	139
6.5. Poznawcza psychologia osobowości – próba rekonstrukcji głównych założeń	141
6.5.1. Konstruowanie poznawcze – podstawowa funkcja osobowości ..	142
6.5.2. Natura i znaczenie wiedzy osobistej	144
6.5.3. Natura samowiedzy	146
6.5.4. Koherencja zachowania – globalna czy lokalna?	148
6.5.5. Istota integracji epizodycznej	148
6.5.6. Rola Ja w integracji zachowania	149
6.5.7. Mikroanaliza integracji – rola orientacji na działanie	150
6.6. Osobowość a integracja zachowania – krótkie podsumowanie	151
6.7. RTO a poznawcze ujęcie osobowości lat dziewięćdziesiątych	152
Literatura	154
7. Relacyjna teoria osobowości – reaktywacja czy galwanizacja zwłok? (<i>Wiesław Łukaszewski</i>)	161
7.1. Wprowadzenie	161
7.2. Podstawowe pojęcie	162
7.3. Postulaty i założenia	163
7.4. Kodowanie doświadczenia w pamięci trwałej	165
7.5. Zróżnicowanie treści doświadczenia	166
7.6. Problem wielokrotności reprezentacji	170
7.7. Porównania jako podstawowy mechanizm regulacyjny	171
7.8. Afektywne skutki rozbieżności w obrębie systemu danych	172
7.9. Motywacyjne konsekwencje przetwarzania informacji	174
7.10. Problem standardów regulacyjnych	175
7.11. Ukierunkowania osobowości	176
7.12. Osobowość a zachowanie	177
7.13. Podsumowanie	179
Literatura	180
8. Racje serca i racje rozumu – w poszukiwaniu sensu idei powszechnie znanej (<i>Maria Jarmowicz</i>)	183
8.1. Wprowadzenie	183
8.2. O niedostatkach potocznego rozróżnienia „serce i rozum”	184
8.3. Jakie nowe pytania o „serce” i „rozum” warto zadać?	187
8.4. O „racjach serca” i o tym, co prowadzi do ich dominacji	189
8.5. Co wynika z naszych badań nad wpływem utajonych „racji serca” na oceny i sądy?	194

8.6. O genezie „racji rozumu” i o ich wpływie na procesy automatyczne ...	197
8.7. O badaniach nad powiązaniem „racji rozumu” z reagowaniem automatycznym	200
8.8. W poszukiwaniu przesłanek harmonii „racji serca” i „racji rozumu” ...	204
8.9. <i>Summa summarum</i> – stara idea, nowe zadania	206
Literatura	207
9. Dialogowość wewnętrzna jako właściwość człowieka (Piotr K. Oleś)	216
9.1. Wprowadzenie	216
9.2. Narracja – polifonia podmiotu – dialogowość Ja	217
9.3. W poszukiwaniu źródeł dialogów wewnętrznych – rozbieżności w systemie Ja	219
9.4. Polifonia Ja w aspekcie filozofii dialogu	223
9.5. Dialogowa formuła autorefleksji	224
9.6. Dialogowość Ja – konsekwencje dla tożsamości	228
9.7. Czy i jakie są ograniczenia wewnętrznej polifonii?	229
9.8. Jakie zagrożenia niesie polifonia demokratycznego Ja?	231
9.9. Zastosowanie w psychoterapii	232
9.10. Podsumowanie	232
Literatura	233
CZĘŚĆ III. CZŁOWIEK WŚRÓD LUDZI I INSTYTUCJI	237
10. Uwikłanie w dialog jako metatechnika wpływu społecznego (Dariusz Dołęcki)	239
10.1. Wprowadzenie	239
10.2. Badania Daniela Howarda	240
10.3. Monolog i dialog – dwa różne tryby komunikacji, dwie różne konsekwencje dla wpływu społecznego	243
10.4. Uwikłanie w dialog jako technika wpływu społecznego – badania empiryczne	246
10.5. Rola dialogu w klasycznych technikach wpływu społecznego	248
10.6. Rola uwikłania w dialog w innych technikach wpływu społecznego – przykład techniki „liczy się każdy grosz”	250
10.7. Podsumowanie	252
Literatura	253
11. Sprawczość i wspólnotowość jako podstawowe wymiary spostrzegania świata społecznego (Bogdan Wojciszke)	256
11.1. Wprowadzenie	256
11.2. Wielość interpretacji	257
11.3. Fundamentalne wymiary sprawczości i wspólnotowości	258
11.4. Kiedy ważna jest sprawczość, a kiedy wspólnotowość	263

11.5. Podsumowanie	270
Literatura	271
12. Upředzenia wobec obcych – od antypatii do dehumanizacji	274
(<i>Miroslaw Kofta</i>)	274
12.1. Wprowadzenie	274
12.2. Swoi i obcy a tożsamość społeczna	275
12.3. Zjawisko dehumanizowania „obcych” – hipoteza esencjalistyczna ...	279
12.4. Kategoryzacja społeczna a procesy infrahumanizacji	282
12.5. Autoschematy emocjonalne a procesy infrahumanizacji	285
12.6. Bliskość psychologiczna a procesy infrahumanizacji	287
12.7. Podsumowanie	290
Literatura	293
13. „Bąble” modelem przemian społecznych (<i>Andrzej Nowak, Maciej Lewenstein,</i> <i>Jacek Szamrej</i>)	296
Literatura	308
CZĘŚĆ IV. GENERALIA PSYCHOLOGICZNE	309
14. Status cech temperamentu w psychologii osobowości – od Hipokratesa do współczesności (<i>Jan Strelau</i>)	311
14.1. Wprowadzenie	311
14.2. Temperament a inne charakterystyki osobowości – podobieństwa i różnice	312
14.3. Cecha jako nieodzowny element struktury temperamentu	319
14.4. Ontologiczny status cechy	320
14.5. Podsumowanie	324
Literatura	325
15. Psychotransgresjonizm – zarys nowego paradygmatu (<i>Józef Kozielecki</i>)	330
15.1. Wprowadzenie	330
15.2. Ekspansywność natury ludzkiej. Myśli Stefana Szumana	331
15.3. Charakterystyka paradygmatu	332
15.4. Proces transgresyjny. Rola heurystyk	338
15.5. Dynamika procesu transgresyjnego. Przesunięcie motywacji	340
15.6. Warunki socjokulturowe. Paradoks Solżenicyna	342
15.7. Możliwości zastosowania	344
15.8. Analiza porównawcza	345
Literatura	347
Indeks rzeczowy	349
Indeks osobowy	353